

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Lauri Läänemets
Siseministerium
info@siseministerium.ee

Teie 21.10.2024 nr 1-6/3044-1

Meie 01.11.2024 nr 2.3-5/24/2680-2

**Arvamus siseministri määruste
täiendamise määruse eelnõule**

Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile arvamuse avaldamiseks siseministri määruse „Siseministri määruste täiendamine seoses Euroopa Liidu infosüsteemide töötlemisega“ eelnõu.

Meil on eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

1. Eelnõu § 1 punktiga 2 täiendatakse migratsioonijärelevalve andmekogu (MIGIS) põhimääruse § 11 lõiget 1 punktiga 22, mille järgi on MIGIS-le andmeandjaks Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS). Eelnõust nähtuvalt on edastatavateks andmeteks muu hulgas ka alaealise välismaalase puhul tema seadusliku esindaja või muu eestkostja andmed, kuid selgusetuks jääb, milliseid andmeid nende isikute kohta MIGIS-sse edastatakse. Seletuskirjas on selgitatud, et andmekategooriad sõnastatakse *üldistatumalt võrreldes ETIAS määrusega, kuid sellest ei muutu tehtava päringu ja selle vastuse sisu. Andmekategooriad on kirjas ETIAS-e määruses ning MIGIS-e põhimääruse muudatusega ei ole võimalik neid laiendada.*

Andmekaitse Inspeksioon ei saa sellise lähenemisega nõustuda. AvTS § 43⁵ lõike 1 järgi sätestatakse andmekogu põhimääruses muu hulgas ka andmekogusse kogutavate andmete koosseis. Andmekogusid puudutavas juhendis oleme selgitanud, et kui seaduses ei pea olema andmekogusse kogutavate andmete täielik loetelu, siis *põhimäärus peab sisaldama ammendavat loetelu antud andmekogusse kogutavatest andmetest. Sealjuures peab loetelust ka selguma, kelle kohta (s.t andmesubjektide kategooriad) neid andmeid kogutakse.* Seega, kui ETIAS-st saadud andmed salvestatakse MIGIS-sse, siis tuleb MIGIS põhimääruses loetleda andmed, mida alaealise välismaalase esindaja või muu eestkostja kohta andmekogusse kogutakse. See, et põhimäärusega ei ole võimalik andmekoosseisu laiendada ei tähenda, et neid ei oleks võimalik määratleda.

Siinjuures peame vajalikuks märkida, et õigeks ei saa pidada olukorda, kus selleks, et aru saada, milliseid andmeid andmekogusse kogutakse, peab õigusakti lugeja tutvuma EL määrusega ja eelnõu seletuskirjaga. EL õigusaktide sõnastus ja ülesehitus on tihti väljakutseks ka juristidele, rääkimata siis ülejäänud võimalikust õigusakti adressaatide ringist. Andmekogude kontekstis on inspeksiooni eesmärk alati püüelda selle poole, et andmekogu reguleerivaid sätteid lugedes oleks lihtsalt, kiirelt ja üheselt võimalik aru saada, milliseid andmeid kogutakse, miks ja kuhu neid kogutakse ning kellega jagatakse.

2. Eelnõu §-ga 2 täiendatakse piirikontrolli andmekogu põhimäärust. Meil puuduvad tähelepanekud eelnõus toodud muudatuste osas, kuid kuna käsil on andmekogu põhimääruse

muutmine, siis annab see ühtlasi hea võimaluse muuta ka kehtivat põhimäärust selgemaks ja konkreetsemaks.

2.1. Kehtiva põhimääruse § 4 järgi peetakse andmekogu ühetasandilise infotehnoloogilise andmekoguna (lõige 1) ning andmekogu pidamisel kasutatakse automatiseeritud andmetöötlust ja andmeid säilitatakse digitaalsel kujul (lõige 2).

Selgitame, et kuni 2007. aastani kehtinud andmekogude seaduse § 35 punktis 3 oli sätestatud kohustus reguleerida registri põhimääruses registri ülesehitus ja registri pidamise organisatsiooniline struktuur, andmete töötlemise kord eri tasanditel ning andmete vahetamine ja võrdlemine eri tasandite vahel. Kehtiv AvTS aga andmekogu tehnilise ülesehituse detailset sätestamist põhimääruses enam ei nõua (AvTS § 43⁵). Samuti puudub täna vajadus põhimääruses märkida, et andmekogus toimub automatiseeritud andmetöötlust ja andmeid säilitatakse digitaalsel kujul. Tegemist on sisutu sättega. Infosüsteem on defineeritud küberturvalisuse seaduses ning selle järgi kujutabki infosüsteem endast digitaalset andmete töötlust. Teeme ettepaneku mõlemad sätted põhimäärusest eemaldada.

2.2. Kehtiva põhimääruse § 10¹ lõige 2 loetleb piirikontrolli andmekogusse andmete andjad, milleks on erinevad andmekogud, kuid põhimääruses puudub teave selle kohta, milliseid andmeid loetletud andmekogud piirikontrolli andmekogusse edastavad. Erinevates seletuskirjades on küll osaliselt märgitud, millises ulatuses andmeid teistest andmekogudest päritakse ja saadakse, kuid tervikuna ei ole võimalik kontrollida, kas edastatavad andmed on üldse andmekogu eesmärgi täitmiseks vajalikud.

EL isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 14 lõike 2 punkti f järgi tuleb andmesubjektile teatavaks teha muu hulgas ka isikuandmete päritoluallikas, mis tähendab, et põhimääruses tuleb sätestada ka see, millisest allikast mingid andmed on saadud. Lisaks peab põhimääruses sätestatud andmekoosseis andma võimaluse hinnata, millised on selle konkreetse andmekogu unikaalsed põhiandmed ja millised andmed on saadud teistest andmekogudest.

Seega, kui erinevatest andmekogudest saadud andmed salvestatakse piirikontrolli andmekogusse, tuleb andmekogu põhimäärust täiendada selliselt, et loetletud on andmeandjad koos andmekoosseisuga.

2.3. Põhimääruse § 2 lõike 2 järgi kasutatakse andmekogus sisalduvaid andmeid siseturvalisuse *tagamisega seonduvate tegevuste ja sündmuste analüüsimisel ja statistilistel eesmärkidel ning vajadusel koos politsei sisemise töökorralduse vajadusteks peetavate andmekogudega*. Sättest nähtuvalt on andmekogu eesmärgiks ka andmete analüüs statistika eesmärgil, kuid politsei ja piirivalve seaduses toodud volitusnorm sellist töötlemist andmekogus ette ei näe. Põhimääruses toodud andmekogu eesmärk aga ei tohi olla laiem, kui seaduses toodud volitusnorm ette näeb.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Terje Enula

terje.enula@aki.ee, telefon 627 4144